ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА 2022 ГОДИНА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА САМУИЛ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г.

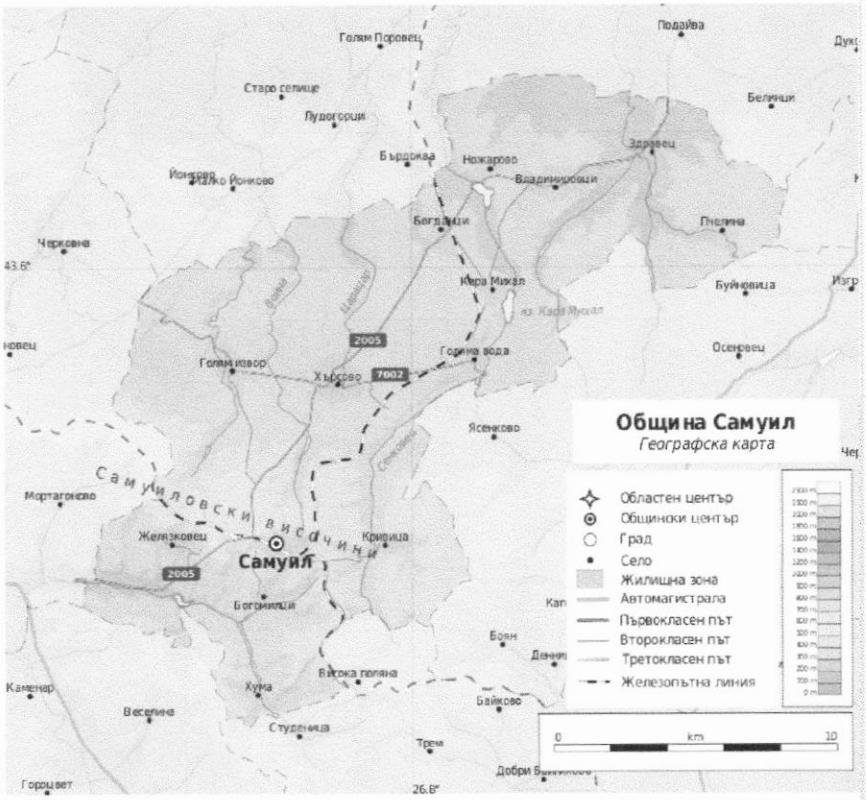

МАРТ 2023

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

I. Общи условия за изпълнение на плана за интегрирано развитие и промени в социално-икономическото развитие на община Самуил през 2022 г.

II. Постигнат напредък по изпълнението на целите и приоритетите на плана за интегрирано на общината въз основа на индикаторите за наблюдение

III. Изпълнени проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината през 2022 година

IV. Действия, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана за интегрирано развитие

1. Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни

2. Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие през отчетната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми

3. Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие

4. Мерки за постигане на необходимото съответствие на плана за интегрирано развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината

5. Мерки за прилагане принципа на партньорство

6. Резултати от извършени оценки към края на 2022 година

V. Заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на община Самуил е документ, който определя средносрочните цели и приоритети на местно ниво в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район и Общия устройствен план на общината.

Планът за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021 – 2027 г. е приет от Общинския съвет с Решение № 14.264 от 30.09.2020 г., на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и на основание чл.23, т.1 и чл.24, т.1 от Закона за регионалното развитие, във връзка с чл.21, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Съгласно нормативните изисквания Планът за интегрирано развитие е разработен за срок от 7 години. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората. Документът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на редица нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, управлението на отпадъците, насърчаване на инвестициите, устойчиво развитие на туризма и други.

Основната цел на ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, съгласно чл.13, ал.2 от ЗРР. ПИРО е разработен за цялата територия на община Самуил, като са определени зони за прилагане на интегриран подход, за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и коопериране със съседни общини.

Настоящият Годишен доклад за наблюдение изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г. (ПИРО) е изготвен на основание чл.23, т.4 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл.72 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР). Това е вторият отчетен доклад за програмен период 2021-2027 г., който обобщава всички проекти, мерки и дейности, реализирани на територията на община Самуил в периода 01.01. - 31.12.2022 г.

Съгласно нормативните изисквания изпълнението на ПИРО се отчита чрез ежегодни доклади за наблюдение на изпълнението, които се изготвят по определен от Кмета на общината ред и се одобряват от Общинския съвет до 31 март на всяка следваща календарна година. Годишният доклад е публичен и се оповестява на страницата на общината в интернет. Копие от доклада се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Настоящият доклад за наблюдението на изпълнението на ПИРО на община Самуил през 2022 година съдържа информация за:

1. Общите условия за изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. Постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. Действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана;
4. Изпълнението на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране;

5. Заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Общинският съвет е орган за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие. Мониторингът и контролът на изпълнението са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики в Община Самуил. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, заложени в плана посредством реализацията на мерки и проекти/дейности и включените индикатори за оценка.

Системата за наблюдение и оценка на Плана за интегрирано развитие осигурява неговото ефективно изпълнение с оглед постигане на целите за балансирано, устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация, като отчита изпълнението на включените проекти и дейности по приоритети и мерки.

Мониторингът на плана за развитие трябва да осигури ефективно и ефикасно изпълнение на различни секторни и тематични политики за развитие, които попадат в предметния обхват на местното самоуправление. Той трябва да спомогне за постигането на резултатите на политиките и да гарантира широк обществен достъп до тях.

Мониторънгът изисква набирането на количествени и качествени данни за почти непрекъснатия процес по изпълнение на съответните проекти и политиките/приоритетите, които те прилагат и/или следват, като напредъкът към текущия момент се сравнява с първоначалните очаквания. Целта е да се определят евентуалните необходими корективни действия при отчитане на несъответствие и текущо да се адаптира стратегическия документ към динамично променящите се фактори на средата - политически, икономически, финансови, епидемиологични и други.

Чрез мониторинга на ПИРО се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет – Самуил, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка, или липсата на напредък по заложените цели и резултати. В резултат на мониторинга могат да се направят своевременни промени в начина на изпълнение, в приоритетите и целите на ПИРО, който трябва винаги да следва актуалните теми и проблеми на обществото и политиките за тяхното разрешаване.

В Годишния доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО за 2022 г. са използвани данни от: НСИ, Информационната система ИСУН, Дирекция „Бюро по труда", Главна дирекция „ГРАО", ОД „Земеделие", ДГС, Общинска администрация – Самуил и др.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на ПИРО.

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА САМУИЛ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Отчетната 2022 е поредната година, поставила страната ни и българските общини на сериозни изпитания. По отношение на събитията, които определят общите условия за изпълнение на ПИРО това е трудна година, белязана от продължаващата пандемия от Ковид-19, войната в Украйна, природни бедствия, протести, политическа нестабилност, инфлация, национална и световна енергийна и икономическа криза.

Пандемията беше един от факторите, които предизвикаха икономическа несигурност и уязвимост през последните години, като оказаха влияние върху сферата на публичните финанси и доведоха до промяна в политическите приоритети на национално и местно ниво. Ситуацията се влоши допълнително от войната в Украйна, която предизвика огромно човешко страдание, но също така увеличи и задълбочи икономическите и политическите проблеми. В национален план, изминалата отчетна година се характеризира с нестабилна политическа обстановка и провеждането на поредните извънредни парламентарни избори.

Нарастващата политическа нестабилност у нас, тежката вътрешна икономическа криза и епидемична обстановка, се отразиха негативно на бизнеса, на покупателната способност и жизнения стандарт на населението. Отчетен е рекорден ръст на инфлацията, поскъпване на цените на енергоносителите и на храните от първа необходимост.

Българските общини бяха пряко засегнати от високата инфлация, от неочаквания и непредвидим ръст на цените на някои стоки. В тези условия се наложи динамична смяна на приоритетите и въвеждане на нови, непланирани мерки - за опазване на здравето на хората в условията на тежка здравна криза, запазване на работните места, подкрепа на работодателите за запазване на доходите на работещите и др. Общините изпитваха сериозни затруднения да задържат функционирането на системите без отклонения – да не спират уличното осветление, училищата и детските градини да продължат да работят в обичайния ритъм, при многократен ръст на разходите за отопление, да не се спират напълно инвестициите и СМР дейностите, да се осигури храна в детските ясли, в градините, в домашния социален патронаж въпреки непредвидимия ръст на цените. Тези процеси естествено се отразиха негативно и на резултатите от изпълнението на Плановете за интегрирано развитие. Кризите наложиха значително увеличение на непредвидените разходи в общинските бюджети.

Изминалата 2022 г. е втората отчетна година на прилагане и изпълнение на проекти, мерки и дейности от Плана за интегрирано развитие на община Самуил за програмен период 2021-2027 г.

Въпреки трудностите през 2022 година Община Самуил продължава да работи за изпълнение на предвидените проекти, мерки и дейности, насочени към подобряване състоянието на населените места, изграждане на съвременна инфраструктура, чиста околна среда, създаване на благоприятни условия за бизнеса, привличане на инвестиции, повишено качество на обществените услуги, по-добро образование и достъпно здравеопазване. Усилията на общината са насочени към максимално развитие на туристическия потенциал, обогатяване на културния живот и популяризиране на дестинацията.

Изпълнението на ПИРО се извършва при спазване принципите за законосъобразност, прозрачност и публичност, защита на обществените интереси, ефективно и целесъобразно използване на финансовия ресурс, включително за покриване на извънредните и непредвидени разходи. При анализиране на изпълнението на ПИРО в настоящия Годишен доклад са отразени настъпилите промени в условията на живот, оказващи пряко въздействие върху социално-икономическото развитие на община Самуил през 2022 г.

Демографска характеристика

Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи на общината. Реализирането на ефективна демографска и социална политика е един от приоритетите на Плана за интегрирано развитие на община Самуил.

Основни източници на информация и демографски данни са Националния статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население". Данните за изтеклата календарна 2022 г. не са публикувани от НСИ към момента на изготвяне на настоящия доклад и анализът може да бъде извършен към наличните за 2021 г. Данните от ГРАО са актуални към 31.12.2022 г.

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението на община Самуил с около 1% на година за периода 2015-2021 г.

Таблица 1: Население в община Самуил 2015 – 2021 г.

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Всичко	**6570**	**6474**	**6453**	**6384**	**6408**	**6365**	**6269**
Мъже	3341	3279	3274	3223	3228	3194	3127
Жени	3229	3195	3179	3161	3180	3171	3142

Източник: Национален статистически институт

По официални данни на НСИ към 31.12.2021 г. в община Самуил живеят 6269 души (с 2% по-малко от 2020 г). Относителният дял на мъжете е 49,88% мъже, а на жените 50,12%. Съотношението в половата структура на населението се променя в полза на жените.

Графика 1: Динамика на населението в община Самуил 2015-20210 г.

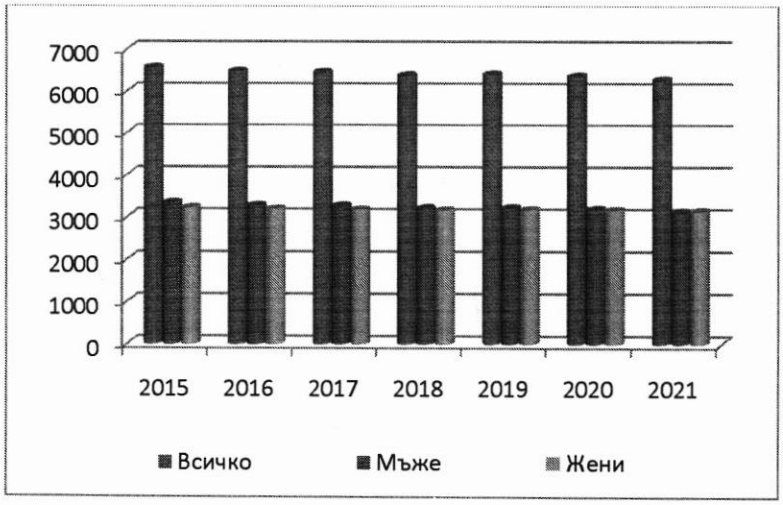

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Самуил живеят 5885 души или с 1120 по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението на общината намалява с 16% за десет години. Демографската криза засяга всички населени места. Жителите на общинския център – с. Самуил намаляват със 17% в периода 2011-2021 г. и са 1310 души. Най-голямите села в общината към 2021 г. са: с. Самуил, с. Владимировци, с. Желязковец и с. Ножарово.

Урбанистичната класификация към 2021 г. включва следните категории: 1 средно село – Самуил (от 1001 до 2000 жители); 7 „малки села" (от 250 до 1000 жители) и 6 „много малки села" (до 250 жители). Селищната система като цяло е устойчива. Застрашено от обезлюдяване и изчезване е само село Кара Михал (под 100 жители).

Таблица 2: Население в община Самуил по населени места и пол – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г. (брой)

	2011			2021		
	Общо	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**
Община Самуил	**7005**	**3539**	**3466**	**5885**	**2924**	**2961**
с. Богданци	514	250	264	401	204	197
с. Богомилци	277	147	130	215	104	111
с. Владимировци	1127	580	547	984	499	485
с. Голям извор	357	181	176	320	164	156
с. Голяма вода	298	157	141	221	113	108
с. Желязковец	663	340	323	552	272	280
с. Здравец	378	184	194	314	156	158
с. Кара Михал	63	31	32	44	23	21
с. Кривица	212	109	103	172	89	83
с. Ножарово	564	291	273	491	258	233
с. Пчелина	271	145	126	248	129	119
с. Самуил	1576	755	821	1310	607	703
с. Хума	241	131	110	205	106	99
с. Хърсово	464	238	226	408	200	208

Източник: Национален статистически институт - https://infostat.nsi.bg/

През 2021 г. под трудоспособна възраст е 14% от населението на община Самуил. Възрастните над трудоспособна възраст са 1545 души или 25%. Около 61% е делът на хората в трудоспособна възраст на 16 и повече години.

Таблица 3: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2019 - 2021 г.[1]

	2019			2020			2021		
	Всичко	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**
Общо	**6408**	**3228**	**3180**	**6365**	**3194**	**3171**	**6269**	**3127**	**3142**
Под трудоспособна	929	466	463	890	436	454	883	420	463
В трудоспособна	3903	2134	1769	3906	2140	1766	3841	2100	1741
Над трудоспособна	1576	628	948	1569	618	951	1545	607	938

Източник: Национален статистически институт

Сравнителните данни на НСИ от преброяване на населението през 2011 г. и 2021 г. показват, че възрастовата структура на жителите на община Самуил се влошава.

Относителният дял на децата и младежите до 29 годишна възраст намалява от 32% на 25%. В същото време възрастните хора над 65 години се увеличават и делът им нараства от 18% на 24%. Към 2021 година лицата на възраст от 30 до 64 години са 51% от населението. Основна причина за застаряване на населението е ниската раждаемост и високата смъртност през последните 10 години, които водят до отрицателен естествен прираст.

[1] *За 2021 г. тези граници са до 15 години и от 16 до навършването на 61 години и 8 месеца за жените и 64 години и 4 месеца за мъжете.*

Таблица 4: Население по възрастови групи в община Самуил – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

Възраст	2011	2021
Общо	**7005**	**5885**
0-4	280	2743
5-9	315	219
10-14	352	238
15-19	451	252
20-24	433	229
25-29	428	283
30-34	447	301
35-39	485	317
40-44	549	358
45-49	534	433
50-54	451	527
55-59	488	560
60-64	536	496
65-69	460	452
70-74	353	451
75-79	236	280
80-84	143	163
85+	64	83

Източник: Национален статистически институт - https://infostat.nsi.bg/

Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. За влошаването на възрастовата структура у нас съществено допринесоха мащабните емиграционни процеси предимно сред младите възрастови групи.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица 5: Естествен прираст на населението на община Самуил 2017-2021 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2017	63	34	29	107	56	51	-44	-22	-22
2018	76	42	34	109	56	53	-33	-14	-19
2019	63	29	34	110	60	50	-47	-31	-16
2020	60	30	30	127	68	59	-67	-38	-29
2021	45	18	27	156	88	68	-111	-70	-41

Национален статистически институт

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 60 души на година, като през 2021 г. достига минус 111. Средногодишният брой на живородените деца в община Самуил за периода 2017-2021 г. е 61. Средната смъртност за изследваните 5 години е 122 човека годишно. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза в общината.

Графика 2: Естествен прираст на населението 2017-2021 г.

Механичният прираст на населението е предимно положителен, средно по +20 човека на година, като през 2021 г. е +15. Отрицателен механичен прираст отчитаме през 2018 г. – минус 36 човека. Положителната миграция влияние минимално върху демографските процеси и не успява да преодолее ниската раждаемост и висока смъртност. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2021 г. е намаляло с 96 души.

Таблица 6: Заселени, изселени и механичен прираст в община Самуил 2017-2021 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2017	187	80	107	164	63	101	23	17	6
2018	166	52	114	202	89	113	-36	-37	1
2019	275	128	147	204	92	112	71	36	35
2020	214	101	113	190	97	93	24	4	20
2021	223	84	139	208	81	127	15	3	12

Национален статистически институт

Графика 3: Механичен прираст на населението 2017-2021 г.

Таблица 7: Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 07.09.2021 г.

Общо	Висше образование	Средно образование	Основно	Начално и по-ниско образование
5558	335	1942	2139	1142

Източник: Национален статистически институт - https://infostat.nsi.bg/

По данни от последното преброяване към 07.09.2021 г. само 6% от населението на община Самуил на 7 и повече години има висше образование (3358 лица). Със средно образование са 35%, а с основно – 38%. Общо 1142 лица или 21% от жителите на общината са с начално и по-ниско образование. Напълно неграмотни по официални статистически данни към 2021 година са 252 лица или 5% от населението на 9 и повече години в община Самуил.

Таблица 8: Население по етническа група, майчин език и вероизповедание към 07.09.2021 г.

Етническа група	Общо	Майчин език	Общо	Вероизповедание	Общо
Българска	529	Български	505	Християнско	587
Турска	4482	Турски	4550	Мюсюлманско	4046
Ромска	294	Ромски	186	Юдейско	-
Друга	39	Друг	76	Друго	1
Не се самоопределят	88	Не мога да определя	85	Не мога да определя	299
Не желаят да отговорят	175	Не желая да отговоря	163	Не желая да отговоря	550
Непоказана[2]	278	Непоказан	320	Непоказано	320
Общо	**5885**		**5885**	**Нямам**	82

Източник: Национален статистически институт

По данни на ГД ГРАО (www.grao.bg), населението на община Самуил по постоянен адрес намалява с 0,5%, а по настоящ адрес с 1% през 2022 г. спрямо 2020 г. Жителите на общината по постоянен адрес са с 53 души по-малко, а регистрираните по настоящ адрес намаляват с 57 души. Регистрираните с постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място намаляват с 1% или със 76 човека и към 31.12.2022 г. са 6376 от жителите на общината.

Таблица 9: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12.2020-2022 г.

Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
2020	**2021**	**2022**	**2020**	**2021**	**2022**	**2020**	**2021**	**2022**
11641	11578	11588	7147	7110	7090	6452	6415	6376

Източник: Национална база данни „Население" - http://www.grao.bg

Голямата разлика между населението по данни на НСИ и ГРАО се дължи на факта, че голяма част от хората избрали постоянен адрес в община Самуил имат настоящ адрес в друга община. Броят на жителите с постоянен и настоящ адрес в същото населено място, които формират реалното население на общината е близък до броя на жителите по данни на НСИ.

Пазар на труда – заетост и безработица

Равнището на безработица в община Самуил през 2022 г. достига най-ниската си стойност за последните 5 години, като намалява с близо 7 пункта в сравнение с 2021 г. Безработицата в общината за 2022 г. е 21,1%, но остава по-висока от средните нива за област Разград (7,9%) и за страната (4,7%).

[2] *В категорията „непоказана" са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.*

Таблица 10: Равнище на безработица в община Самуил 2018-2022 г.

	2018	2019	2020	2021	2022
Средногодишен брой регистрирани лица	585	612	617	618	508
жени	329	351	354	339	286
мъже	256	261	263	279	222
Средногодишно равнище на безработица в %	**24,4**	**24,2**	**26,1**	**28,0**	**21,1**

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Исперих

Регистрираният ръст на безработицата, причинен от пандемията от коронавирус е овладян и безработните лица през 2022 г. са със 111 по-малко, спрямо предходната 2021 година. Относителният дял на безработните жени е 56%, а на мъжете 44%.

Графика 4: Динамика на безработицата в община Самуил 2018-2022 г. (%)

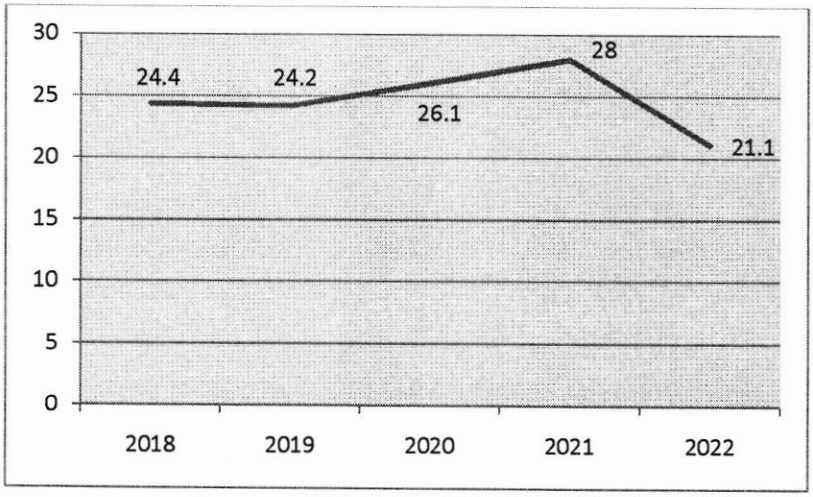

През 2022 г. разпределението на безработните лица по образователен признак е следното: с основно образование – 192 (38%), със средно образование 206 (41%), с начално и по-ниско образование – 100 (20%), с висше образование – 10 лица (2%).

Във възрастовата структура на безработицата преобладават лицата на възраст над 50 г. – 269 лица или 53% от общия брой регистрирани. На второ място са безработните на възраст между 30 и 49 г. – 182 лица или 36%. Най-малък е броя на безработните младежи до 29 годишна възраст - 54 безработни лица или 11%.

Над 30% от безработните в общината през 2022 г. са от селата Владимировци (82 лица) и Самуил (75 лица). Следват селата: Ножарово – 50 безработни, Голям Извор – 47 безработни, Богданци и Желязковец с по 43 безработни лица. От с. Кара Михал е регистистран само 1 безработен, а от с. Хума – 6 лица.

Продължително безработните лица са 244 или 48% от общия брой за последната година. От тях 176 лица или 72% са без професия и квалификация, а 63 лица или 26% са с работническа професия. Продължително безработните специалисти са само 5.

Намаляването на безработицата и достигането на най-ниски нива през 2022 г. е положителна промяна в социално-демографските условия и оказва благоприятно въздействие върху индикаторите за постигане целите на ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. Независимо от тези тенденции пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки.

Социални дейности и услуги

През 2022 г. в община Самуил се предоставят широк спектър от социални услуги в общността и в специализирани институции. В групата на социалните дейности се отнасят социалните услуги за деца в риск, специализирани институции за възрастни хора, социални услуги на стари хора и хора с физически и психически увреждания и др. В резултат на развитието на социалните услуги, в общината значително е намаляла потребността от настаняване в институции. Повечето от предлаганите социални услуги се предоставят целодневно или почасово, в зависимост от нуждите на потребителя, което дава възможност за комплексно ползване на разнообразни социални услуги.

През 2022 г. в община Самуил функционират следните социални услуги:

Таблица 11: Информация за функциониращите социални услуги в община Самуил през 2022 г.

№	Социални услуги	Капацитет	Персонал	Съдържание-основни дейности, фокус на услугата
1	**Център за обществена подкрепа /ЦОП/,** *(ДДД)* **Адрес:** с.Самуил, ул. „Х. Димитър" № 5	20	5	Подкрепа на деца и семейства във високо рискови общности /жени с рискова бременност; деца на улицата; деца жертви на експлоатация; трайно отпаднали от училище деца и деца, които са в ситуация на социална изолация, както и на техните семейства/. Средногодишна заетост за 2022 г. – 25 лица.
2	**Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи /ЦСРИДМ/,** *(ДДД)* **Адрес:** с.Владимировци, ул."В.Левски" №2	30	9	Предоставяне на консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот. Средногодишна заетост за 2022 г. – 43 лица.
3	**Център за социална рехабилитация и интеграция за пълнолетни лица /ЦСРИПЛ/,** *(ДДД)* **Адрес:** с.Владимировци, ул."В.Левски" №2	30	9	Предоставяне на консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот. Средногодишна заетост за 2022 г. – 43 лица.
4	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост,** *(ДДД)* Заповед № РД 01-0334/07.03.2018г., считано от 01.09.2018г. на Изпълнителен директор на АСП **Адрес:** с. Богомилци, ул. „Гео Милев" №2	15	14	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
5	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост,** *(ДДД)* Заповед № РД01-1503/07.08.2018г., считано от 01.11.2018г. на Изпълнителен директор на АСП **Адрес:** с.Самуил, ул. Драва № 2	15	13	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално

				изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
6	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост** **Адрес:** с. Самуил, ул. „Любен Каравелов“ №4 А	15	15	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
7	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост** **Адрес:** с. Самуил, ул. „Любен Каравелов“ №4 Б	15	15	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
8	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост** **Адрес:** с. Голяма вода, ул. „Люлин“ №1	15	15	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
9	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост** **Адрес:** с. Ножарово, ул. „Христо Смирненски“ №6	15	15	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
10	**Защитено жилище за пълнолетни лица с умствена изостаналост /ЗЖ/,** *(ДДД)* **Адрес:** с. Кривица, ул. „Ивайло“ № 40А	8	5	Предоставяне на жизнена среда, близка до семейната с цел създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с умствена изостаналост. Средногодишна заетост за 2022 г. – 8 лица.
11	**ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост,** *(ДДД)* **Адрес:** с. Пчелина, ул. „Куванджилар“ №4	15	14	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
12	**ЦНСТ за пълнолетни лица с физически увреждания,** *(ДДД)* **Адрес:** с. Хърсово ул. „Пейо Яворов” №1	15	15	Осигуряване на подходящо равнище на интервенция и подкрепа на възрастни хора с физически увреждания, което да даде възможност на хората да постигнат максимална самостоятелност и контрол над собствения си живот.

				Средногодишна заетост за 2022 г. – 15 лица.
13	**ЦНСТ за пълнолетни лица с деменция, *(ДДД)*** **Адрес:** с.Хума, ул. „Гагарин" № 4	13	12	Осигуряване на грижи за хора с деменция, нуждаещи се от 24 часово обгрижване в среда близка до семейната. Средногодишна заетост за 2022 г. – 13 лица.
14	**Асистентска подкрепа** **Адрес**: с. Самуил, ул. „Васил Левски" 31	31	11	Дейности за лична помощ, в това число за социална подкрепа и социално включване;Комунално-битови дейности. Средногодишна заетост за 2022 г. – 27 лица.
15	**Център за социално включване, изграден по Проект „Детство без граници",** процедура BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие" по ОП РЧР **Адрес**: с.Самуил, ул. „Хаджи Димитър" № 3	88	19	Комплексни, междусекторни, здравни, консултативни и образователни услуги за децата и техните семейства с цел да посрещнат предизвикателствата в образователната системата и да бъдат активни участници в социалния живот на страната. Ограничаване и предаване на бедността между поколенията.
16	**Проект „Обществена трапезария в община Самуил"** по Целева програма „Обществени трапезарии", финансиран от Фонд „Социална закрила" (ФСЗ) към Министерството на труда и социалната политика	150	-	Осигуряване на топъл обяд на най-нуждаещите се лица.
17	**Проект „Осигуряване на топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19 в Община Самуил"** по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, процедура„3.1 - Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19"	170	-	Осигуряване на топъл обяд до дома на най-засегнатите лица и семейства от пандемията COVID 19 и последиците от нея.
18	**Проект „Патронажна грижа + - Компонент 2 в община Самуил",** по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" 2014-2020	33	33	Подкрепа чрез предоставяне на патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания чрез услуги в домашна среда, както и подкрепа за адаптиране на социалните услуги, делегирани от държавата дейности във връзка с разпространението на COVID-19.
19	**Проект „Топъл обяд в Община Самуил"** по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG05SFPR003-1.001 Топъл обяд по Програма за храни и основно материално подпомагане по Европейски социален фонд плюс 2021-2027	350	-	Предоставя се топла храна на нуждаещи се лица. Стартирано от 01.10. 2022 г. – 350 лица.
20	**Общинско предприятие „Обществено хранене и социални услуги"** **Адрес**: с.Самуил, ул."Х.Димитър" №4	2 кухни по 100 човека капацитет	12	Общинско предприятие „Обществено хранене и социални услуги" предлага следните услуги: Обществена трапезария- осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или без доход; Осигуряване на дневна и почасови услуги за стари хора.

21	Проект **"Грижа в дома в Община Самуил"** по Програма „Развитие на човешките ресурси" 2021-2027.	63	-	Проектът е насочен към услуги за възрастни в невъзможност за самообслужване и хора с увреждания и служители на доставчици на социални и интегрирани здравно-социални услуги. Средногодишна заетост за 2022 г. – 73 лица.

Източник: Община Самуил

Държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето, рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на община Самуил се провежда от *Дирекция „Социално подпомагане"* (ДСП).

В социалните услуги, предоставяни в домашна среда, в резултат на извършваните дейности при голяма част от потребителите се наблюдава положителна промяна в начина на живот, хигиените навици, уменията за самообслужване и начина на общуване. Поддържа се система за обратна връзка от потребителите на услугата и членове на техните семейства чрез периодично допитване с цел събиране на информация, относно тяхната оценка на качеството на предоставяната социална услуга и резултата от ползването на услугата.

В изпълнение на своята социална политика Община Самуил активно работи за осигуряване на по-добри и достойни условия на живот и възможности за социално включване на групите в социален риск, като мобилизира всички ресурси – човешки и материални.

Община Самуил се стреми към запазване обхвата и качеството на съществуващите социални услуги. За повишаване качеството на предлаганите социални услуги е необходимо да бъдат предвидени допълнителни финансови средства за повишаване квалификацията и преквалификацията на служителите.

Здравеопазване

Системата на здравеопазването в община Самуил не се променя значително през последната година. По данни на НСИ към 2021 г. в общината работят 4 общопрактикуващи лекари и 2-ма стоматолози.

Таблица 10: Медицински персонал и население на един лекар в община Самуил 2017-2021 г.

Персонал/Години	2017	2018	2019	2020	2021
Лекари	1	2	1	1	4
Лекари по дентална медицина	1	1	-	1	2
Медицински специалисти по здравни грижи	8	8	8	6	6
Население на 1 лекар	6453	3192	6408	6365	1591
Население на 1 лекар по дентална медицина	6453	6384	-	6365	3183

Източник: Национален статистически институт - https://infostat.nsi.bg

На един лекар в община Самуил към 2021 г. се падат 1591 пациенти, а на един зъболекар 3183. Училищното и детско здравеопазване се осигурява от 6 лица медицински персонал, работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини от общината.

Всички деца на територията на община Самуил се имунизират, съгласно имунизационния им календар. Извършват се и профилактични прегледи и изследвания на населението за социално - значимите заболявания. Специализираната извънболнична,

доболнична и болнична помощ в общината се осигуряват в областния град Разград или в гр. Исперих. Спешната медицинска помощ за част от селата е от Филиал за спешна медицинска помощ – гр. Разград, а за останалите от Филиал за спешна медицинска помощ – гр. Исперих.

Здравно-демографската характеристика очертава неблагоприятни тенденции в развитието на здравното състояние. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Предизвикателство пред намаляването на преждевременната смъртност е повишаването на здравната култура на населението. Осигуреността на населението в общината с медицински специалисти е относително добра, но с териториални диспропорции и с неблагоприятна перспектива.

Образование

Дейностите в областта на предучилищното и училищното образование са насочени към изпълнение на задълженията на Община Самуил, произтичащи от Закона за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/, от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА).

Приоритетите в сферата на образованието са съобразени с основните цели и принципи на промените в училищното образование и са част от основните дейности в Плана за интегрирано развитие на Община Самуил 2021-2027 г., Общинската стратегия за развитие на образованието Стратегията за подкрепа на личностното развитие.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

Община Самуил осъществява активна политика в образователния сектор в съответствие с законово регламентираните правомощия, които дават възможност за координирано и ефективно разпределение на учащите в съответните училищни паралелки, подкрепа на предучилищното обучение във всички допустими направления, стимулиране развитието в средищните училища и своевременно реновиране и обновяване на материалната база и оборудване в училищата.

На територията на община Самуил през учебната 2022/2023 г. функционират 3 училища, от които 2 основни училища и 1 средно общообразователно училище, общият брой на учениците е 468, разпределени в 28 паралелки.

- СУ „Св. Св. Кирил и Методий", с. Самуил – средищно училище;
- ОУ „Христо Ботев", с. Владимировци – средищно училище;
- ОУ „Св. Паисий Хилендарски", с. Хърсово – средищно училище;

Таблица 11: Брой паралелки, ученици, педагогически и непедагогически персонал по учебни заведения през учебната 2022/2023 г.

	Брой ученици						Брой персонал	
Училища	Дневна форма на обучение	Самостоятелна форма на обучение	Индивидуална форма на обучение	Комбинирана форма на обучение	Общо	Педагог. персонал	Непедагог. персонал	Общо
ОУ „Св. Паисий Хилендарски" с. Хърсово	47	0	0	0	**47**	7	2,5	**9,5**

ОУ „Христо Ботев“ с. Владимировци	83	0	0	1	**84**	14	4,5	**18,5**
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Самуил	306	31	2	0	**337**	33	10	**43**
Общо	**436**	**31**	**2**	**1**	**468**	**54**	**17**	**71**

Източник: Община Самуил

Броят на паралелки за учебната 2022/2023 г. в училищата на територията на община Самуил е както следва:

- **СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - с. Самуил**, 17 паралелки в т. ч. 1 самостоятелна маломерна паралелка от I клас до XII клас и профилирана подготовка, както следава:
  VIII клас– профилирана подготовка „Природни науки“
  IX “а“ клас – профилирана подготовка „Природни науки“
  IX “б“ клас – профилирана подготовка „Електротехник“
  X “а“ клас – профилирана подготовка „Природни науки“
  X “б“ клас – профилирана подготовка „Електротехник“
  XI “а“– профилирана подготовка „Природни науки“
  XI “б“– клас профилирана подготовка „Икономическо развитие“
  XII “а“– клас профилирана подготовка „Природни науки“
  XII “б“– клас профилирана подготовка „Природни науки“
- **ОУ „Христо Ботев” с. Владимировци,** 7 паралелки в т. ч. 6 самостоятелни маломерни паралелки от I клас до VII клас.
- **ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ с.Хърсово,** 4 паралелки в т. ч. 3 сляти паралелки и 1 маломерна паралелка от I клас до VII клас.

По отношение на материалната база, класните стаи в училищата отговарят на държавните строителни стандарти и позволяват оформянето на съответния брой работни места и безпроблемно провеждане на образователно-възпитателен процес.

Основен проблем през последните десет години в общината е пълняемостта на групите и паралелките предимно в основните училища, тъй като обикновено броят на учениците е толкова, колкото да съществува по една самостоятелна паралелка от I до VII клас, най-често с минимален брой ученици съгласно Наредба за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Последните три години се формират и утвърждават и паралелки с по-малко от 10 ученици в неспециализирани училища в особени случаи след разрешение на началника на РУО, ако са осигурени допълнителни средства за обезпечаване на учебния процес извън определените по стандарти за съответната дейност, съгласно същата наредба.

За решаване на тези проблеми, се предприемат различни инициативи, с които са се осигури равен достъп до качествено образование на учениците от уязвими етнически малцинства в училищата се провеждат: осигуряване на безплатни учебници и учебни помагала на тези ученици; подсигуряване на материали по учебните предмети, които улесняват учебния процес; включват се в проекти на МОН.

Детски градини

През учебната 2022/2023 г. в община Самуил функционират две детски градини с четири филиалакъм тях. Децата в детските градини на общината към 15.09.2022 г. са 167, разпределени в 11 групи, в т.ч. в ясления група за 2 годишни в ДГ „Кокиче” – с. Самуил има 9 деца, както следва:

Таблица 12: Брой деца и персонал в детските градини на община Самуил през учебната 2022/2023 г.

		Брой деца						Брой персонал			
№	Наименование на ЦДГ	Брой групи	Общ брой деца	2 годишни	3-4 годишни	5-6 годишни	В т. ч. деца със СОП	Обща численост	Педагогически специалисти	Непедагогически специалисти	Допълнителни бройки
1	ДГ „Кокиче“ с. Самуил	4+1	**68**	9	35	24	0	19	9	10	0
1.1	филиал ДГ „Осми март“ с. Желязковец	1	**15**	0	10	5	0	4	2	2	0
1.2	Филиал ДГ „Първи юни“ с. Хърсово	1	**24**	0	9	15	0	4	2	2	0
2	ДГ „ Радост“ с. Владимировци	2	**33**	3	13	17	0	9	5	4	0
2.1	Филиал ДГ „Детелина“ с. Здравец	1	**15**	1	4	10	0	5	2	3	0
2.2	филиал ДГ „Детелина“ с. Богданци	1	**12**	1	5	6	0	4	2	2	0
	Общо:	**11**	**167**	**14**	**76**	**77**	0	**45**	**22**	**23**	**0**

Източник: Община Самуил

Основният проблем в детските градини е малкият брой деца в групите по селата, където се от 2.5 до 6 год. Единствено в ДГ “Кокиче” с. Самуил 5 и 6-годишните деца в задължителна предучилищна възраст се обучават в самостоятелни групи. В ДГ “Радост” с. Владимировци единствено 6-годишните деца в подготвителни групи, една година преди постъпване в първи клас се обучават в самостоятелна група.

Във филиалите детски градини децата се обучават в смесени групи, което ги поставя в неравнопоставено положение. В населените места където няма детски градини, обхващането на децата в предучилищно образование се осъществява с осигурен специализиран ученически транспорт. Децата от селата Голям извор, Кривица, Богомилци, Хума, Голяма вода, Ножарово и Пчелина се извозват до съответната най-близка детска градина.

Въведено е задължително предучилищно образование на 4- годишните деца в детските градини на територията на община Самуил от 2020/2021 учебна година. Община Самуил има условия за осигуряване на задължителна предучилищна подготовка на 4-годишните деца.

По отношение на материалната база, сградите и стаите в детските градини и филиалите към тях отговарят на държавните строителни стандарти, напълно ремонтирани и осъвременени. Детските градини имат достатъчен капацитет за обхващане и обучение на децата подлежащи на предучилищното образование. С цел осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца, независимо от финансовото положение на родителите и настойниците на децата в детските градини и яслена група на територията на Община Самуил, обхващане на всички деца в образователната система от най-ранна възраст и облекчаване на финансовите тежести на семейства по отглеждането и възпитаването на техните деца, с Решение на Общински съвет-Самуил, считано от 01.04.2022 г. родителите и

настойниците на деца, посещаващи ДГ са освободени от такси. Обхванати са всички деца подлежащи на предучилищното образование.

През 2022 г. училищата и детските градини в общината проявяват активност и изпълняват дейности по различни проекти и Национални програми на МОН, както следва:

Проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г. (ОП НОИР).

В дейностите са включени групи за обучителни затруднения по български език и литература и математика.

Проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, финансиран от ОП НОИР. Проектът е насочен към предоставяне на допълнително обучение по български език за децата с различен майчин език като ефективно средство за социално приобщаване в групата на връстниците, изплащане на такси за посещаване на целодневна детска градина като преодоляване на икономически бариери за включване и премахване на една от най-значимите причини за неучастие в предучилищно образование, мотивация на родителите за активно сътрудничество между семейството и детската градина.

Национална програма „Отново заедно“ - Участие в ученически лагери, с което се осъществяви програма и се насърчи възстановяването на комуникацията между учениците, допринесе за обогатяването на тяхната култура, стимулира работата им в екип, създаде условия за увеличаване на физическата им активност, което е от важно значение за присъственото започване и провеждане на образователния процес през следващата учебна година.

Проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, финансиран от ОП НОИР.

Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, Модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“.

Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“ - ДФ „Земеделие.

Продължава изграждането на приобщаваща среда в общообразователните училища за осъществяване на качествено образование, съобразено с индивидуалните потребности на всеки ученик.

Община Самуил съвместно с образователните институции организират извънкласни и извънучилищни дейности, които имат съществена роля за засилване на интереса на учениците към образователно-възпитателния процес и намаляване риска от отпадане от училище. Целта е да се осмисли свободното време на учащите се чрез форми и дейности, подпомагащи интелектуалното, духовното, нравственото и физическото им израстване, които развиват творческите им интереси и възможности. Спомагат за формирането им на граждански ангажирани личности, приобщени към ценностите на демократичното общество и са форма на превенция на рисково поведение и промоция на здраве чрез здравното и гражданското образование. Целта на организираните мероприятия и извънучилищни дейности е да се научат децата и учениците да се забавляват с полезни за здравето им занимания и да се подобри комуникацията им.

Култура

През 2022 г. в община Самуил продължава осъществяването на дейности за развитие и закрила на културата, като се съчетават държавните изисквания с местните условия, културни специфики и традиции.

Основни средища на културната дейност в общината са 14-те читалища, регистрирани съгласно ЗНЧ. В дейността им се включваше библиотечно дело, любителско творчество, културна и кръжочна дейност, организиране на обществени прояви. Към читалищата са

създадени фолклорни, танцови ансамбли и самодейни състави, които участват активно в културния живот на общината.

Културният календар на общината през отчетната 2022 г. е изпълнен със събития:
- Посрещане на нова година по ромския календар в читалище "Паметник – 1872" с. Хърсово и читалище "Напредък- 1896 "с. Голям извор;
- Честване на Бабин ден Тържествен ритуал и веселие- Читалище "Христо Ботев - 1925" – Самуил и Читалище " Иван Вазов -1018 "- Владимировци
- Честване на Деня на ветераните- Тържествен ритуал и веселие в читалище "Паметник – 1872 " с. Хърсово, читалище "Напредък- 1896 "с. Голям извор и Читалище "Просвета – 1924 " с. Богданци;
- Честване на Трифон Зарезан-тържествен ритуал и веселие в читалищата: "Паметник – 1872 " с. Хърсово, читалище "Напредък- 1896 "с. Голям извор, Читалище, "Просвета – 1924 " с.Богданци, Читалище "Хр. Ботев -1921 " с. Кара Михал и Читалище "Н. Й. Вапцаров -1930" с.Здравец;
- Последната седмица на м. август - Традиционен празник на община Самуил;
- Коледни и новогодишни празници. Изложба базар на сурвачки и коледни картички- Читалище „Иван Вазов -1018 "- Владимировци, Читалище „Развитие -1903" - Кривица Читалище „Просвета – 1924 "- Богданци.

Икономическо развитие

Икономическото развитие на община Самуил през 2022 г. се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме известен подем спрямо предходните години и финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължаващата пандемия от коронавирус, войната в Украйна, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на хранителните стоки от първа необходимост и други. Високата инфлация естествено е съпроводена със стагнация в икономиката. Доходите изостават от ръста на инфлацията, което намалява покупателната способност на населението.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство, преработващата промишленост и търговията като водещо значение има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места.

Броят на предприятията в общината през 2021 г. е 114 или с 4 повече спрямо 2020 г. и с 19 повече спрямо 2016 г. Най-много фирми развиват дейност в сферата на търговията и услугите – 44 (39%), следват селско, горско и рибно стопанство – 30 фирми (26%) и преработваща промишленост – 9 предприятия (8%).

Таблица 13: Брой предприятия (без финансовите) в община Самуил за 2016 – 2021 г.[3]

Икономически дейности	2016	2018	2020	2021
Селско, горско и рибно стопанство	22	27	30	30
Преработваща промишленост	8	10	8	9
Строителство	-	..	3	..
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	46	41	42	44
Транспорт, складиране и пощи	4	..	4	6

[3] Към момента на изготвяне на настоящия Годишен доклад все още не са публикувани официални статистически данни за икономиката през 2021 г.

Хотелиерство и ресторантьорство	4	3	5	6
Операции с недвижими имоти	..	5	5	3
Административни и спомагателни дейности	..	3	3	3
Хуманно здравеопазване и социална работа	..	4	5	5
Други дейности	..	..	..	..
Общо за общината:	**95**	**101**	**110**	**114**

Източник: Отдел „Статистически изследвания" - Разград

Таблица 14: Сравнителен анализ на основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия 2018-2021 г.

Година	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
	Брой	Хиляди лева						Брой	
2018	101	29895	37245	30596	33574	3524	281	500	411
2020	110	35297	45312	40479	38961	5883	127	519	416
2021	114	40469	55330	47090	48744	6429	534	523	428

Източник: Национален статистически институт

Основните икономически показатели на местните предприятия се подобряват. Произведената продукция нараства през 2021 г. до 40469 хил. лева, приходите от дейността са 55 6330 хил. лева, а нетните приходи от продажби – 47090 хил. лева. Печалбите достигат 6429 хил. лева. Броят на заетите и на наетите лица също леко се увеличава.

Около 37% от произведената продукция в общината и 32% от нетните приходи от продажби през 2021 г. са реализирани в сектора на селското и горското стопанство.

Около 95% от предприятията в общината са микро с до 10 заети лица, има едно средно предприятие - над 50 заети лица и 5 малки фирми с персонал от 10 до 50 лица. Към 2021 г. на територията на общината няма големи предприятия с повече от 250 работници и служители.

Средната годишна работна заплата в община Самуил се увеличава от 8754 лева през 2016 г. на 12737 лева през 2020 г., а през 2021 г. е 14985 лева.

Въпреки отчетения ръст заплатите в Самуил остават със стойности под средните за област Разград (15517 лева) и за страната (16687 лева). По-високи са възнагражденията на работещите в частния сектор – 16021 лева средногодишно, а заетите в обществения сектор получават средно по 13790 лева на година.

Като цяло общината има потенциал за инвестиции и успешно развитие на екологично чисти производства и има наличие на неизползвани терени и сгради.

Традициите в земеделието могат да се използват за създаване на предприятия в хранително-вкусовата промишленост (преработка на мляко, месо, плодове и зеленчуци), които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. Влиянието на пандемията от коронавирус COVID-19 и на войната в Украйна, както и на последвалата световна икономическа и енергийни кризи ще бъде отчетено от статистиката през следващите години.

Селско стопанство

Селското стопанство продължава да бъде един от водещите отрасли на общинската икономика в Самуил и запазва стабилни позиции през отчетната 2022 година. Секторът е сред основните източници на доходи и заетост в района. Наличните значителни поземлени ресурси, съставляващи 70% от общата територия на общината и благоприятните почвено-климатични условия са основен фактор за развитието на земеделието.

Приоритетно се развива растениевъдството, докато животновъдството изостава по обективни причини – ниски изкупни цени, недостатъчно субсидии, високи изисквания и стандарти. Преобладават малки по размер земеделски и животновъдни стопанства.

Община Самуил е специализирана в производство на зърнено-житни култури, овцевъдство и говедовъдство.

Таблица 15: Баланс на земята по видове собственост към 2022 г.

Вид собственост	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
Неустановена	81	0.32	162.570	0.06
Държавна публична	132	0.53	1866.035	0.75
Държавна частна	1061	4.24	62215.168	24.85
Общинска публична	3434	13.74	20062.800	8.01
Общинска частна	1503	6.01	7951.059	3.18
Частна	14833	59.33	118685.365	47.41
Обществени организации	2413	9.65	26798.596	10.71
Чуждестранна	247	0.99	2445.408	0.98
Религиозна	20	0.08	220.910	0.09
Съсобственост	455	1.82	5617.395	2.24
Стопанисвано от общината	713	2.85	3962.729	1.58

Източник: Областна дирекция „Земеделие" - Разград

Общо 47,41% от земята в община Самуил е частна собственост, около 26% са на държавата, а Общината притежава около 11%.

Таблица 16: Баланс по видове територии по предназначение към 2022 г.

Вид територия по предназначение	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
Урбанизирана територия	7249	29.00	13446.558	5.37
Територия за транспорт	146	0.58	2210.001	0.88
Земеделска територия	16949	67.80	174514.960	69.72
Горска територия	500	2.00	57961.488	23.16
Води и водни обекти	148	0.59	1937.863	0.77
Нарушена територия	8	0.03	248.296	0.10

Източник: Областна дирекция „Земеделие" - Разград

Земеделските площи съставляват 70% от територията на общината, горите са 23%, водните обекти около 0,8%, а урбанизираните територии заемат 5,37% .

Към 2022 г. по начин на трайно ползване (НТП) със статут на ниви са 146 619.300 дка от земята в община Самуил. Овощните градини са 956.121 дка, а лозята - 556.717 дка.

Обработваемата земя е в размер на 120584,184 дка, а използваната земеделска площ, съгласно заявената за подпомагане по Схемите и мерките за директни плащания – 123527,228 дка. Общата площ на селскостопанския фонд за 2022 г. е 169445 дка, в това число: ниви, трайни насаждения, ливади, пасища и други. Използваната земеделска площ (ИЗП) се формира от обработваемата земя, трайните насаждения, разсадници, постоянно затревените площи и семейните градини.

Комасираната площ е в размер на 121875,250 дка, което се равнява на 99% от използваната земеделска площ /ИЗП/.

По-голямата част от площите в общината се засяват със зърнени култури - пшеница, ечемик, царевица, като добивите от пшеница и ечемик са над средните за страната. Значително място заемат и площите със слънчоглед. През последните години се обръща по голямо внимание и на култури като лавандула, кориандър, рапица и др.

Таблица 17: Брой регистрирани земеделски производители по стопански години 2017-2022 г.

2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
351	334	240	157	208

Източник: ОДЗ – Разград

Броят на регистрираните земеделски производители в община Самуил нараства от 157 през стопанската 2020/2021 г. на 208 през 2021/2022 г., но е значително по-малък от базовата 2017/2018 г. (351 производители).

На територията на община Самуил кооперациите извършващи земеделска дейност са общо 4 (четири), като всичките са със седалище и адрес на управление в други общини: Кооперация „Агро-Тида", КПУ „Единство – 2002", КПУ „Кооп-Партнерс" и Кооперация „Агробизнес ПВД".

В община Самуил към 2022 г. няма регистрирани сдружения за напояване и напоявани земеделски площи. Растениевъдството продължава да бъде монокултурно - интензивно зърнопроизводство, малък дял на зеленчукопроизводство, овощарството и лозарството.

Таблица 18: Основни видове отглеждани земеделски култури през 2022 г. (ха)

Култура	Засети площи дка	Среден добив кг/дка
Пшеница	54023,483	700
Ечемик	4919,371	600
Ръж и тритикале	41,203	-
Овес	35,493	-
Царевица	15812,788	400
Слънчоглед	27320,044	250
Тютюн	6000	110
Индустриални Маслодайни култури – лавандула, соя, рапица	14975,571	Рапица – 250 Лавандула - 249
Картофи	1,420	-
Грах, фасул, бакла, леща и нахут	134,258	-
Пресни зеленчуци – домати, краставици пипер	57,500	Пипер – 1300 Домати – 1900 Краставици - 1000
Дини	56,088	2200
Люцерна	1954,919	-
Ябълки	3,200	1200
Праскови	10,509	700

Сливи	150,573	620
Череши	17,301	462
Вишни	2,600	-
Орехи	432,61	150
Лешници	21,004	-
Малини	24,253	170
Ягоди	7,532	800
Лозя	1,054	350

Източник: ОДЗ – Разград

Основните видове земеделски култури, отглеждани в общината към 2022 г. са пшеница, слънчоглед, царевица и рапица. Незначителни са площите засяти със зеленчуци. Средните добиви от декар на основните видове отглеждани култури през отчетната година се увеличават. Като цяло растениевъдството в община Самуил се развива устойчиво и успешно.

Тенденцията в животновъдството през годините е постепенно намаляване на броя на отглежданите животни. Една голяма част от тях се гледат за задоволяване на собствените нужди. Няма изградени съвременни специализирани ферми за отглеждане на животни. Общите показатели в животновъдството през последните години имат значителни отклонения, като тенденцията е в намаляването на техния брой. Отглеждането на крави и овце за млеконадой е без перспектива за този отрасъл. Има и създадени традиции, които биха спомогнали за по-бързото приобщаване на населението към новите екологически изисквания при производството на мляко, месо и яйца. Броят на основните видове животни е с тенденция на намаляване. Причините са основно в крайно ниските изкупни цени на животинската продукция.

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Земеделските производители в община Самуил са сравнително активни в търсене на инвестиции за развитие своите стопанства и кандидатстват за финансиране по ПРСР. В следващите таблици са представени данни за договорените и изплатени суми по мерките на програмата през 2022 г.

Таблица 19: Договори по проекти, финансирани от ПРСР 2014-2020 г., сключени с бенефициенти на територията на община Самуил през 2022 година

Мярка/Подмярка		Брой сключени договори по подмярката	Договорена субсидия	Общо договорена сума
4.1	"Инвестиции в земеделски стопанства"	4	173,384.95 лв. 185,070.02 лв. 470,668.41 лв. 293,773.37 лв.	1,122,896.75 лв.
6.3	"Стартова помощ за развитието на малки стопанства"	5	29,337.00 лв. 29,337.00 лв. 29,337.00 лв. 29,337.00 лв. 29,337.00 лв.	146,685.00 лв.
ОБЩО		**9**	**1,269,581.75 лв.**	**1,269,581.75 лв.**

Източник: ДФЗ

Таблица 20: Изпратени субсидии от ПРСР през 2022 година

Мярка	Брой договори с плащане	Изплатена субсидия
4.1	2	1,353,842.29 лв.
6.3	4	78,232.00 лв.
7.2	1	532,980.79 лв.
Общо	**7**	**1,965,055.08 лв.**

Източник: ДФЗ

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване.

Горско стопанство

Горските територии в община самуил към края на 2022 г. са 6 311 ха, като част от тях попадат в териториалния обхват на ДГС - Разград, а останалите на ДГС - „Сеслав“ гр. Кубрат към РДГ Русе на Северноцентрално държавно предприятие – ДП – Габрово.

По информация от РДГ – Русе, 85% от горските територии в община Самуил са държавна собственост, 11% общинска, 5% частни, а осктаналите временно стопанисвани от Общината. Общата лесистост на територията на община Самуил е 24%.

Таблица 21: Разпределение на общата горска площ на община Самуил по вид собственост към 31.12.2022 г. в хектари /ха/

Разпределение по вид собственост и територия	Всичко	в т.ч. по вид собственост:			
		Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Временно стопанисвани от община
	хектари				
Общо, в т.ч.:	**6311**	**5340**	**682**	**285**	**4**
Горски територии	5974	5206	598	170	
Гори в земеделски територии	337	134	84	115	4

Източник: РДГ - Русе

Таблица 22: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд за 2022 г.

Ползване на дървесина през 2022 г. от горите в община Самуил	Общо лежаща маса	в т.ч. по категории дървесина				
		едра	средна	дребна	дърва	вършина
	плътни кубически метри					
Предвидено ползване	**32 397**	5 704	3 573	2 341	20 601	178
Добита дървесина, в т.ч.:	**25 029**	5 677	1 960	414	16 817	161
Възобновителни сечи	***17 658***	*5 452*	*981*	*368*	*10 758*	*99*
Отгледни сечи	*7 371*	*225*	*979*	*46*	*6 059*	*62*

Източник: РДГ – Русе

През отчетната 2022 г. е предвидено ползване на 32397 куб. м. дървесина, а е осъществено ползване на 25029 куб. м. или със 7368 куб. м. по-малко.

На територията на общината има 1 преработващо и дървообработващо предприятие и 2 пункта за изкупуване и преработка на билки. Регистрирани са 3 броя площадки, в които постъпва, обработва се или се експедира дървесина - в т.ч.: 1 бр. в с. Хърсово и 2 бр. в с. Самуил. Забелязва се тенденция за намаляване на планираното и осъществено ползване на дървесина от горския фонд в общината, но залесителните мероприятия са недостатъчни.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ:

Отчетната 2022 година се характеризира с рекордна инфлация, поскъпване на горивата и енергоносителите, на храните и стоките от първа необходимост.

Годината преминава в условия на политическа и финансова неустойчивост, предизвикани от продължаващата пандемия от коронавирус, войната в Украйна и последвалият ръст на цените, инфлация, енергийна и икономическа криза. Политическата ситуация у нас, поредните парламентарни избори и липсата на редовно правителство забавиха допълнително финансирането на много приоритетни проекти за общините, както и приемането на Националния план за възстановяване и устойчивост.

Всичко това влошава социално-икономическите условия за развитие на община Самуил и проблемите на местно ниво се задълбочават.

През отчетната 2022 г. са наложени мерки за опазване живота и здравето на населението и в същото време се работи активно за пълноценно изпълнение на дейностите, водещи до подобряване на всички сфери на обществения живот в общината. Ръстът на безработицата, предизвикан от пандемията е преодолян и през 2022 г. броят на безработните лица намалява.

Демографските показатели на община Самуил продължават да се влошават. Населението намалява, запазва се тенденцията на ниска раждаемост и висока смъртност. Селищната система като цяло е устойчива. Застрашено от обезлюдяване и изчезване е само село Кара Михал (под 100 жители).

По официални данни на НСИ към 31.12.2021 г. в община Самуил живеят 6269 души (с 2% по-малко от 2020 г). По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Самуил живеят 5885 души или с 1120 по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението на общината намалява с 16% за десет години. Демографската криза засяга всички населени места. Жителите на общинския център – с. Самуил намаляват със 17% в периода 2011-2021 г.

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 60 души на година, като през 2021 г. достига минус 111. Средногодишният брой на живородените деца за периода 2017-2021 г. е 61. Средната смъртност е 122 човека годишно. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза. Механичният прираст е предимно положителен, средно по +20 човека на година, като през 2021 г. е +15. Положителната миграция не успява да преодолее намаляването на населението от ниска раждаемост и висока смъртност. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2021 г. е намаляло с 96 души.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена, но броят на учениците и на децата в детските градини намалява.

Здравеопазването е достъпно и населението е сравнително добре обезпечено със здравни и лечебни заведения, медицинско оборудване и персонал.

В общината се предлагат разнообразни и качествени социални дейности и услуги, които отговарят напълно на потребностите на местното население и имат капацитет за обслужване на потребители от региона и страната.

Равнището на безработица в община Самуил през 2022 г. достига най-ниската си стойност за последните 5 години, като намалява с близо 7 пункта в сравнение с 2021 г. Безработицата в общината за 2022 г. е 21,1%, но остава по-висока от средните нива за област Разград (7,9%) и за страната (4,7%).

Средната годишна работна заплата в община Самуил се увеличава от 8754 лева през 2016 г. на 12737 лева през 2020 г., а през 2021 г. е 14985 лева.

Въпреки отчетения ръст заплатите в Самуил остават със стойности под средните за област Разград (15517 лева) и за страната (16687 лева).

Икономическото развитие на община Самуил през 2022 г. се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме подем. Бизнесът постепенно преодолява кризата и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължаващата пандемия от коронавирус, войната в Украйна, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на хранителните стоки от първа необходимост и други. Високата инфлация етествено е съпроводена със стагнация в икономиката. Доходите и изостават от ръста на инфлацията, което намалява покупателната способност на населението. Статистиката отчита повишаване и подобряване на финансовите резултати на местните предприятия през 2021 г.

Въпреки предизвикателствата през 2022 година и негативното влияние на пандемията, войната, кризите и неблагоприятните социално-икономически и политически условия, Община Самуил се справя успешно и успява да реализира част от планираните в ПИРО проекти и дейности.

II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

Таблица 23: Оценка на постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО на община Самуил към 2022 г. по индикатори за наблюдение

Индикатори за продукт			
Индикатор	**Мерна единица**	**Целева стойност**	**Отчетна стойност 2022**
Приоритет 1 – ОБНОВЯВАНЕ НА ИКОНОМИКАТА			
Нефинансови предприятия	брой	150	114
Предприятия, получаващи подкрепа, чрез безвъзмездна помощ по проекти	брой	10	11
Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа	Хил. лева	10000	-
МСП, въвеждащи иновативен продукт или услуга	брой	2	-

Подкрепени предприятия, въвели НИРД, иновации и щадящи околната среда технологии в производствения си процес	брой	3	-
Годишен брой на безработните лица	брой	300	508
Обработвана земеделска земя	дка	150000	120584
Подпомогнати нови и модернизирани земеделски стопанства	брой	10	10
Новозалесени горски територии	дка	100	-
Места за настаняване и средства за подслон	брой	2	-
Леглова база в места за настаняване и средства за подслон	брой	30	-
Приоритет 2 – СЪХРАНЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ			
Население на общината	брой	6400	6269
Деца в детските градини	брой	180	167
Ученици в училищата	брой	500	436
Подобрена и модернизирана образователна инфраструктура	брой	5	4
Училища с внедрени/работещи съвременни системи/среди за образование – дуално обучение, дигитализация на учебни програми, STEM и др.	брой	3	3
Ремонтирани спортни обекти и съоръжения	брой	3	2
Организирани спортни състезания, турнири и шампионати с регионално, национално и/или международно значение	брой	10	-
Лица, преминали обучение за нови професии и квалификация	брой	50	15
Разкрити работни места	брой	50	-
Подобрени сгради на здравната инфраструктура	брой	3	0
Подобрени сгради на социалната инфраструктура	брой	5	6
Предоставяни социални услуги	брой	13	19
Лица, подпомагани със социални помощи	брой	100	-
Подобрени сгради на културната инфраструктура	брой	5	0
Организирани културни събития (фестивали, традиционни празници, чествания и др.)	брой	10	5
Приоритет 3 - ТЕРИТОРИАЛНА СВЪРЗАНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА НЕРАВЕНСТВАТА			
Обществени сгради с въведени мерки за енергийна ефективност	брой	10	5
Реализирани проекти за опазване и подобряване на околната среда	брой	3	1
Проведени акции за почистване и залесяване	брой	10	3
Системи за разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на различни потоци отпадъци (опаковки, строителни, зелени и биоразградими и др.)	брой	3	2

Рехабилитирани пътища	км	30	0
Подобрена улична мрежа	км	50	25
Обновени водопроводни мрежи	км	10	0
Изградена нова канализационна мрежа	км	5	0
Изградени нови ПСОВ	брой	1	0
Реализирани проекти за производство на енергия от ВЕИ	брой	3	0
Население, ползващо широколентов достъп до Интернет	%	100	90
Реализирани проекти за благоустрояване на населените места	брой	5	2
Реализирани проекти в междуобщинско сътрудничество	брой	2	0
Индикатори за резултат			
Индикатор	**Мерна единица**	**Целева стойност**	**Отчетна стойност 2022**
Равнище на безработица	%	14	21
Средна годишна работна заплата	%	15000	14985
Нефинансови предприятия на 1000 д. от населението	брой	20	18
Произведена продукция	хил. лева	50000	40469
Нетни приходи от продажби на предприятията	хил.лв.	55000	47090
Печалби на нефинансовите предприятия	хил.лв.	7000	6429
ДМА в нефинансовия сектор	хил.лв.	30000	26399
Въведени електронни услуги в общинската администрация	брой	10	10
Земеделски производители	брой	170	208
Естествен прираст на населението	брой	-40	-111
Механичен прираст на населението	брой	+50	+15
Отпаднали от училище ученици за 1 учебна година	брой	0	5
Население на 1 лекар	брой	6365	1591
Население на 1 лекар по дентална медицина	брой	6365	3183
Реставрирани, консервирани и експонирани за туристи обекти на културно-историческото наследство	брой	1	0
Реновирани и благоустроени публични пространства (паркове и градинки)	брой	3	2
Новоизградени/реновирани детски площадки и спортни съоръжения	брой	3	2
Жители с подобрено водоснабдяване	брой	3000	0
Жители с подобрено третиране на отпадъчните води	брой	1500	0
Количество образувани отпадъци	тона	1000	1421

Данните в Таблица 23 представят оценката за постигнатия напредък в изпълнението на ПИРО на община Самуил като всеки от изброените индикатори допринася за постигане на определена стратегическа цел и приоритет на плана. Индикаторите се отчитат като са съпоставени данните от ПИРО с тези към края на 2022 г. Някои показатели, за които няма изменение, не могат да бъдат отчетени на годишна база или няма данни са със същите стойности като тези в плана или за предходната 2021 г.

Резултатите от оценката показват, че населението на общината намалява в резултат на отрицателен естествен прираст, ниска раждаемост и висока смъртност. Негативните демографски тенденции водят до застаряване на населението и влошаване на възрастовата структура. Броят на учениците в местните училища и на децата в детските градини също намалява. Образователната система продължава да се развива, модернизира и напълно отговаря на съвременните изисквания за дигитализация и работа в електронна среда. В същото време в общината се предоставят разнообразни и качествени социални услуги, които отговарят на потребностите на населението и имат капацитет да обслужват потребители от други общини и региони. Здравеопазването е достъпно и обезпечено с кадри. Правят се инвестиции за обновяване на здравната инфраструктура. Културният и спортният календар са наситени със събития, въпреки продължаващата в началото на 2022 г. пандемия. Данните за тези индикатори показват добър напредък на годишна база в постигането на *Приоритет 2 на ПИРО: Съхраняване и развитие на човешкия потенциал.*

През 2022 г. безработицата в общината намалява, но остава значително по-висока от средната за област Разград и за страната. Средната годишна работна заплата се увеличава, но е по-ниска от средната заплата за областта и за страната. Кризата с пандемията от коронавирус и последвалата инфлация се отразяват негативно на местния бизнес. Въпреки това е регистриран известен подем в икономиката и финансовите резултати на местните фирми се подобряват спрямо предходните години. Бизнесът активно усвоява средства от европейските фондове. ДМА в нефинансовия сектор се увеличават, което показва инвестиции и технологично обновяване. За съжаление към момента на изготвяне на настоящия годишен доклад, няма статистически данни за състоянието на икономиката през 2022 г. и все още не е отчетен в пълен обем ефектът от пандемията, войната в Украйна и енергийната криза върху местния бизнес. Обобщено през 2022 г. отчитаме много добър напредък в постигане на *Приоритет 1 на ПИРО: Обновяване на икономиката.*

Анализът на индикаторите, съотносими към *Приоритет 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата,* също показва добър напредък през отчетната година. За това допринасят дейностите по подобряване на уличната мрежа в населените места, ремонт и обновяване на обществени сгради, облагородяване на обществени площи, паркове, детски, спортни площадки и други обекти на техническата инфраструктура.

ИЗВОДИ:

Годишният мониторинг на ПИРО на община Самуил за 2022 г. на база индикатори показва: икономически подем, обновяване на инфраструктурите, устойчиво развитие на селското стопанство, намаляване на безработицата, ръст на средната работна заплата и други положителни въздействия. Пандемията в началото на годината продължава да поставя на сериозни изпитания здравеопазването. Социалните услуги се увеличават. Демографските проблеми се задълбочават, населението намалява и застарява. Образователната система е добре организирана и модернизирана, броят на учениците и на децата в детските градини намаляват.

Отчитайки резултатите за втората година на действие на ПИРО на база индикатори можем да дадем добра обща оценка на изпълнението, въпреки трудностите,

предизвикани от факторите на външната среда - политическа, икономическа и финансова кризи.

Индикаторите са съотносими пряко към Стратегическите приоритети в плана и показват, че най-добър напредък през отчетната 2022 година е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на Приоритет 1: Обновяване на икономиката.

На второ място се нарежда Приоритет 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата.

Най-незадоволителни са резултатите за индикаторите, оценяващи напредъка по Приоритет 2: Съхраняване и развитие на човешкия потенциал.

III. ИЗПЪЛНЕНИ ПРОЕКТИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Таблица 24: Справка за изпълнени проекти и дейностите в община Самуил през 2022 г.

№ по ред	Приоритет, Специфична цел, Проект/Дейност	Обща стойност лева	Период на изпълнение	Източник на средства – програма, фонд, бюджет (собствен финансов принос в %)	Резултати
	Приоритет 1: Обновяване на икономиката в общината	**2806542**			
	Специфична цел 1.1. Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството				
	Специфична цел 1.2: Създаване на нови и качествени работни места и подобряване достъпа до заетост	**365168**			
1	Проект „Осигуряване на заетост“	365168	2022	МТСП	Осигурена заетост за 91 лица в рамките на проекта
	Специфична цел 1.3. Устойчиво развитие на селското и горското стопанство	**2441374**			
2	Инвестиции за осигуряване на биосигурността на стопанството на ЕТ „ТУГИ-Ф-ФЕВЗИ ЮМЕР”, с.Пчелина	941337	2022-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Насърчаване производство на овче мляко и агнета за месо, чрез закупуване на специализирана техника за отглеждане на зърнени и маслодайни култури за фураж за животновъдното стопанство.
3	Закупуване на оборудване и земеделска техника за нуждите на животновъдното стопанство в с.Голям извор	346770	2022-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Закупуване на техника за обслужване на фермата и обработка на отглежданите площи за изхранване на животните. – кравефермата

					отглежда 132 бр. крави млечно направление
4	Закупуване на техника за изхранване на животните в стопанството и оборудване за кравеферма в с.Здравец	587547	2022-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Закупуване на техника за обслужване на фермата и обработка на отглежданите площи за изхранване на животните. – кравефермата отглежда 120 бр. крави млечно направление
5	Внедряване на нови технологии в животновъдното стопанство на Агро-вариант 3 ООД, с.Кара Михал	370140	2022-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Закупуване на модерна техника и оборудване, необходимо за протичане на земеделския производствен процес по рационален и конкурентноспособен начин-осигуряване на безопасност и проследяемост на произведеното сурово овче мляко.
6	Подпомагане на развитието на стопанство на ЗП Анна Стелиянова Димитрова	29337	2022-2027	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Модернизация на земеделско стопанство за отглеждане на 16,996 дка трайни насаждения - лешници в землището на с. Желязковец, общ. Самуил, обл. Разград, местност "Агова нива".
7	Развитие на малкото стопанство чрез отглеждане на крави - месодайни ,пчелни семейства и закупуване на оборудване	29337	2022-2027	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Подпомагане на стопанство в с.Владимировци и с.Богданци за отглеждане на 14 бр. месодайни крави и 46 бр. пчелни семейства.
8	Подпомагане на развитието на стопанство на ЗП Мустафа Мехмед	29337	2022-2027	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Модернизиране на стопанство за отглеждането на 109 бр. пчелни семейства в с.Хума
9	Развитие на малкото стопанство чрез увеличаване на броя на пчелните семейства и закупуване на оборудване	29337	2022-2027	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Модернизиране на стопанство за отглеждането на 132 бр. пчелни семейства в с.Самуил и с.Кривица
10	Развитие на малкото стопанство чрез увеличаване на броя на пчелните семейства и закупуване на оборудване	29337	2022-2027	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Модернизиране на стопанство за отглеждането на 130 бр. пчелни семейства в с.Самуил
11	Проект за отглеждане на трайни насаждения – череши, праскови и малини	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Създаване на ново земеделско стопанство на млад земеделски производител в община Самуил
	Специфична цел 1.4. Развитие на устойчив туризъм				
	ПРИОРИТЕТ 2:	**3559448**			

	Съхраняване и развитие на човешкия потенциал, разширяване и развитие на социалните услуги				
	Специфична цел 2.1: Качествено образование и обучение	**164001**			
12	Проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, Бенефициент – ДГ „Радост“ с.Владимировци и ДГ „Кокиче“ с.Самуил	82500	2022	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 - 2020	Предоставяне на допълнително обучение по български език за децата с различен майчин език като ефективно средство за социално приобщаване
13	Проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, Бенефициент – ОУ Христо Ботев“ с. Владимировци	17020	2022	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 - 2020	Преодолени обучителни затруднения по български език и математика.
14	Национална програма „Отново заедно“ 2022 г. Бенефициент – СУ Св. Св. „Кирил и Методий“ с. Самуил	55000	2021	МОН	Участие в ученически лагери за насърчаване на възстановяването на комуникацията между учениците
15	Проект „Подкрепа за успех“, Бенефициент – ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ с. Хърсово	6481	2022	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 – 2020, Държавен бюджет	Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище
16	Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, Бенефициент – СУ „Св. Св. „Кирил и Методий“ с. Самуил	3000	2022	МОН	Оборудване и обзавеждане за външната и вътрешната площадки с обучителни материали за пътна безопасност
	Специфична цел 2.2. Качествено здравно обслужване, социални услуги, култура и спорт	**3395447**			
17	Проект „Лична помощ“	894376	2022	АСП	Осигуряване на социални услуги в семейна среда за 110 потребители
18	Проект „Приемна грижа“	200435	2022	МТСП	Осигуряване отглеждането на 15 деца, настанени в приемни семейства.
19	„Обществена трапезария в община Самуил”	104846	2022	ФСЗ към МТСП	Повишаване обхвата на социалните услуги в община Самуил. Включени 150 крайни потребители
20	„Осигуряване на топъл обяд в условията на пандемия от COVID-19 в община Самуил”	190382	2021-2022	ОПХОМП ФЕПНЛ	Подобряване обема на социалните услуги при извънредното положение. Обхванати 170 крайни потребители
21	„ Патронажна грижа +”	203412	2022-2023	ОП „Развитие на човешките ресурси“	Подобряване обема на социалните услуги в рамките на

				2021-2027	продължаващата пандемия от COVID 19
22	„Грижа в дома“	345166	2022-2024	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027	Мобилен екип предоставя почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги по домовете и доставка на храна, заплащане на битови сметки и други на най-малко 63 потребителя за 12 месеца.
23	Проект „Детство без граници”	86707	2022	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027	Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, услуги за ранно детско развитие, ранна интервенция на увреждания, предоставяне на психологическа подкрепа, детска консултация, семейно консултиране и др.
24	Топъл обяд в Община Самуил	936984	2022-2025	Програма "Храни и основно материално подпомагане" 2021-2027	Подобряване качеството на живот на най-бедните лица и групи от населението на общината, чрез задоволяване на основните потребности от храна и допълнителна подкрепа 350 за лица в 2 трапезарии в с.Самуил и с.Владимировци
25	Обзавеждане и оборудване за два ЦНСТ в община Самуил	34981	2022	ФСЗ към МТСП	Подобряване на техническото състояние на обекти на социалната инфраструктура
26	Преустройство на детска градина в заведение за социални грижи с. Голяма Вода, с. Голяма Вода	221200	2022	Държавен бюджет	Обособяване на нови обекти за предоставяне на социални услуги в община Самуил
27	Основен ремонт на сграда към ЗЖ-Кривица - I етап, с. Кривица	119625	2022	Държавен бюджет, Общински бюджет	Подобряване на техническото състояние на обекти на социалната инфраструктура
28	Постройка за отоплителни материали и инвентар в ЦНСТПЛУИ - с. Пчелина, с. Пчелина	20333	2022	Държавен бюджет	Подобряване на техническото състояние на обекти на социалната инфраструктура
29	Постройка за отоплителни материали и инвентар в ЦНСТПЛУИ - с. Хума, с. Хума	37000	2022	Държавен бюджет	Подобряване на техническото състояние на обекти на социалната инфраструктура
	ПРИОРИТЕТ 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата	**1115515**			
	Специфична цел 3.1.Транспортна и цифрова	**1075319**			

	свързаност				
30	Основен ремонт на улици в селата Самуил, Ножарово, Владимировци, Богданци	645147	2022	ПРСР 2014-2020	Подобряване на техническото състояние на уличната мрежа в 4 населени места на община Самуил
31	Основен ремонт на улици в селата Самуил, Ножарово, Голяма Вода, Владимировци, Богданци, Желязковец, Здравец	423172	2022	Държавен бюджет, Общински бюджет	Подобряване на техническото състояние на уличната мрежа в 7 населени места на община Самуил
32	Разработване на Одит за пътна безопасност	7000	2022	ДА БДП	Повишаване на безопасността на движението по пътищата в община Самуил
	Специфична цел 3.2.Устойчива околна среда	**7478**			
33	Проект за изграждане на Кът за отдих и благоустрояване на прилежащи площи в с.Желязковец	7478	2022	ПУДООС	Подобряване екологичното състояние на обществени площи и създаване на зони за отдих в общината
	Специфична цел 3.3. Развитие на териториалното сътрудничество	**32718**			
34	Авариен ремонт на сградата на кметство с. Хърсово, с. Хърсово	26586	2022	Общински бюджет	Подобряване техническото състояние на сгради за предоставяне на обществени услуги
35	Изграждане на система за видеонаблюдение в населените места: с. Богданци, с. Владимировци, с. Желязковец, с. Ножарово и централната част на с. Самуил	6132	2022	Държавен бюджет	Подобряване на сигурността и безопасността в общинския център и още 4 населени места в община Самуил
ОБЩА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТИТЕ:		**7 481 505**			

Обобщената справка показва, че за отчетната 2022 г. на територията на община Самуил са изпълнени 35 проекти и дейности на обща стойност 7 481 505 лева.

За постигане на заложените цели и мерки в ПИРО през годината най-съществен принос имат Община Самуил и местния бизнес, които са привлекли значителни средства от европейските фондове. Общината няма съвместни проекти с бизнеса и публично-частни партньорства. Не са реализирани проекти с други български общини в условия на междуобщинско сътрудничество. За изпълнението на Плана за интегрирано развитие през годината са допринесли и проектите на местните училища, социални и културни институции.

Изпълнение на Приоритет 1: Обновяване на икономиката в общината

През 2022 г. по Приоритет 1 има 11 изпълнени проекта за 2 806 542 лева.

По Специфична цел 1.1. Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството, няма реализирани проекти и дейности.

По Специфична цел 1.2: Създаване на нови и качествени работни места и подобряване достъпа до заетост, е реализиран 1 проект за 365 168 лева.

По Специфична цел 1.3. Устойчиво развитие на селското и горското стопанство, през отчетната 2022 година са изпълнени 10 проекта на стойност 2 441 374 лева.

По Специфична цел 1.4. Развитие на устойчив туризъм, няма проекти и дейности.

Изпълнение на Приоритет 2: Съхраняване и развитие на човешкия потенциал, разширяване и развитие на социалните услуги

През 2022 г. по Приоритет 2 са реализирани 18 проекта на стойност 3 559 448 лева. Все още не са стартирали възможностите за финансиране по т.нар. „зелена сделка", по Националния план за възстановяване и устойчивост и оперативните програми за програмен период 2021-2027 г.

По Специфична цел 2.1: Качествено образование и обучение, отчитаме 5 проекта за 164 001 лева.

По Специфична цел 2.2. Качествено здравно обслужване, социални услуги, култура и спорт, са изпълнени 13 проекти и дейности на обща стойност 3 395 447 лева.

Изпълнение на Приоритет 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата

През 2022 г. по Приоритет 3 са изпълнени 6 проекта на стойност 1 115 515 лева.

По Специфична цел 3.1. Транспортна и цифрова свързаност, са изпълнени 3 проекта на стойност 1 075 319 лева.

По Специфична цел 3.2. Устойчива околна среда, е реализиран 1 проект по ПУДОС за 7 478 лева.

По Специфична цел 3.3. Развитие на териториалното сътрудничество, отчитаме 2 изпълнени проекта на обща стойност 32 718 лева.

ИЗВОДИ:

Най-успешен през отчетната година по техническо и финансово изпълнение е Приоритет 2 „Съхраняване и развитие на човешкия потенциал, разширяване и развитие на социалните услуги " с 90% техническо и 53% финансово изпълнение.

На второ място е Приоритет 1 „Обновяване на икономиката в общината " – 69% техническо и 72% финансово изпълнение.

Трети е Приоритет 3 „Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата" с 27% техническо и 5% финансово изпълнение.

В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Самуил 2021-2027 г. за трите основни приоритета са заложени 58 проекти и дейности на обща стойност 32 650 хиляди лева. За календарната 2022 г. са изпълнени 34 проекти и дейности на обща стойност 7 395 хиляди лева.

Изводът е, че приключените през 2022 г. проекти и дейности са допринесли за 60% техническо и 23% финансово изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Самуил, което е добър напредък за втората година от прилагане на стратегическия документ.

IV. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ОТ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ

1. Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни

Предмет на наблюдение на ПИРО е изпълнението на целите и приоритетите, заложени в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес

структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа.

Мерките за наблюдение и механизмите за събиране, обработване и анализ на данни са заложени в самия План за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г. и се спазват и изпълняват ежегодно във връзка с отчитане на напредъка по цели и приоритети.

Орган на наблюдение на ПИРО е Общинския съвет.

Функциите по наблюдението на ПИРО включват:

- Наблюдение на изпълнението на ПИРО въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението на ПИРО със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ПИРО;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – отчетени по-горе, отразяващи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ И ДР., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроенията на населението, живеещо в общините на района.
- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ПИРО се осигурява от бюджета на Община Самуил.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на плановете за интегрирано развитие и програмите за тяхната реализация.
- Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

Системата на докладване, форми и начини за осигуряване на информация.

За изпълнението на ПИРО се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на Плана за интегрирано за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

Междинна оценка за наблюдение изпълнението на ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. следва да се възложи и извърши през 2024 година. На база на междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

Последващата оценка се извършва не по-късно от една година след изтичане на периода на действие на регионалния план за развитие и дава представа за степента на цялостното изпълнение на плана. Целта на този вид оценка е да се види доколко, дори след предприетите мерки в резултат на междинната оценка, заложените цели и приоритети са изпълнени и е достигнато очакваното развитие. На база на тази оценка могат да се направят основни изводи и констатации за всеки от етапите на регионалното развитие в съответния район.

Последващата оценка включва: оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално развитие. Резултатите от последващата оценка се вземат предвид при разработването/актуализацията на плана за следващия период на планиране.

Междинната и последващата оценка на плана за интегрирано развитие се внасят за обсъждане и одобрение в Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

През периода на действие на плана за интегрирано развитие могат да се извършват допълнително тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на органите за управление на регионалното развитие.

2. Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми

Водещите проблеми при прилагане на ПИРО на община Самуил през втората година на неговото действие – 2022 г. са предимно от глобално, европейско и национално ниво и са извън компетенциите и възможностите за въздействие на местната власт. Такива са споменатите вече в настоящия доклад проблеми като: продължаващата пандемия от коронавирус и свързаните с това ограничения и извънредни разходи, започналата война в Украйна, енергийната криза, високата инфлация, поскъпването на храните и стоките от първа необходимост. Всичко това поставя на сериозни изпитания общинските бюджети, особено на малки общини като Самуил. Допълнитени проблеми са създадени от задълбочаващата се политическа криза у нас, липсата на редовно правителство и устойчиво управление. Забавянето на средствата по Националния план за възстановяване и устойчивост, който следваше да компенсира в известна степен последиците от пандемията и икономическата криза допълнително затрудни общините. Забавиха се и процедурите за финансиране на проекти и дейности по оперативните програми за периода 2021-2027 г.

Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони 2022-2027 г. беше одобрен в края на 2022 година и предстои да стартират мерките по него, които ще допринесат за инвестиции в селските райони през следващите години.

При изготвяне на настоящия доклад беше отчетен и проблема с липсата на актуална статистическа информация за 2022 г., необходима за социално-икономическия анализ. Проблем, също така, е че в по-голямата си част, предоставяната информация от НСИ е на ниво област, а не община. В този смисъл, докладът не може да даде конкретни показатели за изтеклата година по някой от индикаторите, свързани с БВП, доходи и разходи на домакинствата и някой данни за развитието на местната икономика.

В голяма част от случаите, особено при реализацията на „меките" мерки, е изключително трудно да бъде измерено тяхното финансово изражение.

Друг проблем е, че в процеса на отчитане, трудно се събира информация за проекти/дейности и инвестиции на бизнеса и външни за Общинска администрация – Самуил институции. Някой от тях не предоставят данни за проектите и размера на вложените средства или се позовават на конфиденциалност в случаите на частни инициативи и инвестиции. Това изкривява информацията в отчета за напредъка, свързан с икономическото развитие на общината, иновациите и конкурентоспособността.

3. Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие

За осигуряване на информация, публичност, отчетност и прозрачност относно изпълнението на ПИРО, постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за неговата реализация, в плана е заложен специален Комуникационният механизъм.

Принципът на партньорство и сътрудничество с представителите на различните групи заинтересовани страни следва да се прилага в рамките на целия процес на изпълнение на плана до неговото финално отчитане с последваща оценка.

Обществеността следва да бъде информирана за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са били изразходвани

финансовите ресурси, с които е било обезпечено изпълнението на програмата за реализация на ПИРО. Гражданите имат възможност да участват в изпълнението на плана като партньори на администрацията или чрез реализацията на техни частни бизнес и социални проекти

Комуникационният механизъм предвижда мерки за публичност, комуникация, информация и включване на заинтересованите страни и партньорите в процесите на изпълнение, отчитане и актуализация на ПИРО.

Предвиждат се следните мерки:

1. Ежегодна комуникация по електронна поща с представителите на заинтересованите страни и партньорите за получаване на обратна връзка и информация за техните проекти, дейности и инвестиции през годината, допринасящи за изпълнението на ПИРО;
2. Ежегодно публикуване на годишните отчетни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО;
3. Провеждане на годишна среща /през месец април всяка година/ с партньорите и заинтересованите страни за представяне и обсъждане на Годишния отчетен доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО;
4. Публикуване на сайта на Общината и обсъждане с партньорите и заинтересованите страни на доклада за междинна оценка на ПИРО;
5. Събиране на данни и информация от привлечените партньори и заинтересовани страни за идентифициране на нови проблеми и генериране на идеи за актуализация на ПИРО, при необходимост.

Комуникационният механизъм предвижда постоянна комуникация с медиите за популяризиране на всички изпълнявани проекти и дейности от програмата за реализация на ПИРО.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на плана за интегрирано развитие се осъществява от Кмета на Община Самуил и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на плана се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Местните органи на управление в община Самуил се стремят да осигурят условия за:

- Периодични срещи между заинтересованите страни;
- Участие в съвместни проекти;
- Привличане на представители на заинтересованите страни в наблюдението на изпълнението на Плана за интегрирано развитие;
- Организиране на форуми и други събития в рамките на проекти за идентифициране на основните форми за взаимодействие, разпределяне на отговорностите и мобилизиране на местните ресурси;
- Включване на местната общност и поддържането на контакти с местните граждански групи и институции, с цел осигуряване на прозрачност в местната политика;
- Своевременно информиране на обществеността чрез сайта на общината в Интернет за предприетите действия от страна на администрацията по реализацията на Плана за интегрирано развитие;

За подпомагане процеса на партньорското участие и за осигуряване на добър информационен поток Община Самуил използвани следните инструменти:

- Публикации на електронната страница на Общината;
- Плакати, брошури, пресконференции и други за популяризиране на изпълняваните проекти и дейности;
- Информационни срещи и др.

Годишните доклади за наблюдение на изпълнението и ПИРО 2021-2027 г. са публично достъпни на интернет страницата на Община Самуил - https://samuil.bg/.

4. Мерки за постигане на необходимото съответствие на план за интегрирано развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината

Планът за интегрирано развитие е основен управленски инструмент, който подчинява всички останали документи за секторно развитие, но притежава една особеност – разположен е в по-голяма времева амплитуда /7 години/, по отношение на цялостния планов процес. Тази специфика произтича от факта, че ПИРО 2021-2027 г. осигурява приемственост и преходност на политиките между предходните планови периоди: (2007-2013 г.) и (2014-2020 г.), като в същото време наследява и обединява изпълнението на редица общински секторни стратегии, програми и планове, каквито са:

- Общ устройствен план на община Самуил;
- Общинска програма за опазване на околната среда;
- Общинска програма за управление на отпадъците;
- Стратегия за управление на общинската собственост;
- Ежегодна Програма за управление и разпореждане с имоти, общинска собственост;
- Стратегия за развитие на социалните услуги в община Самуил;
- Програма за енергийна ефективност;
- Краткосрочна и дългорсрочна програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива;
- Програми за развитие на туризма и други.

Всички стратегически документи са в режим на периодично краткосрочно планиране и отчитане, предимно ежегодно, което прави връзката с Плана за интегрирано развитие достатъчно съдържателна, от гледна точка на интензивността на процеса и възможността за едновременно внасяне на съгласувани и своевременни корекции за отстраняване на възникнали несъответствия по отделни части и раздели.

По отношение предприетите мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени следва да се отбележи, че община Самуил не прави изключение от другите общини в страната и е уязвима на климатичните промени.

Основна причина за това е остарялата и често неадекватна инфраструктура както в общинския център – Самуил така и в останалите села от общината. Причина, също така, е слабото равнище на осведоменост сред широката общественост относно климатичните проблеми, причините за тях, елиминиране на тяхното влияние, както и превенцията. Дейностите за ограничаване и адаптация към изменението на климата се изразяват в ограничаване на емисиите на парникови газове, изграждане на екологосъобразен модел на енергийно развитие. Всички реализирани и реализиращи се инфраструктурни проекти в общината обхващат задължително внедряването на енергоефективни мерки. Стъпка в тази посока е изпълнението и ежегодното отчитане на Програмата за енергийна ефективност и използване на енергия от възобновяеми източници. На ограничаване изменението на климата са посветени и голяма част от мерките и дейностите, в изпълнение на Общинските програми за опазване на околната среда и Управление на отпадъците, които допринасят и за изпълнение на целите на ПИРО.

5. Мерки за прилагане принципа на партньорство

Съгласно Закона за регионалното развитие, един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие, е принципът за

партньорство, публичност и прозрачност на всички нива, при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката. В съответствие със закона, и за повишаване на устойчивостта на взетите решения и планираните цели и задачи, както и за ефективността на тяхната реализация, важен механизъм е прилагането на принципа на партньорство. А чрез осигурената информация и публичност на всички нива се гарантира неговия успех и широка обществена подкрепа.

Планът за интегрирано развитие е основен документ за провеждане на политиката за регионално развитие на местно ниво. С него се обективизират действията на местната изпълнителна власт и се създават условия за планомерно и целенасочено изпълнение на решенията на общинския съвет, дейността на кмета и общинската администрация.

Формите за предоставяне на информация и публичност относно приемането и изпълнението на плана, както и за работа с партньорите в областта на интегрираното устойчиво местно развитие също така биха могли да се използват ефективно.

Организацията и методът за изпълнение обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

В цялостния процес на разработване, изпълнение, актуализация, наблюдение и оценка на ПИРО при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

В процеса на реализация на плана се спазват принципите на отговорно и добро управление, ефективен финансов контрол, разделение на правомощията при осъществяване на управленските функции, предотвратяване и корекция на нередностите при изпълнението на конкретните дейности.

В процеса на изпълнение на ПИРО е важно създаването на нови и поддържането на изградените вече ефективни партньорства. Това дава възможност в процеса на изпълнение да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на инвестиции и допълнителни финансови средства. Реализирането на стратегическите цели и приоритети следва да стане в условията на тясно взаимодействие и партньорство между местните власти, бизнеса и НПО. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско и международно сътрудничество.

Предвижда се прилагането на успешни модели на партньорство за интегрирани териториални инвестиции между общините и бизнеса за техни съвместни инициативи. Важно условие е съчетаването на икономическите цели в развитието с опазването на околната среда и разумното използване на културното материално и нематериално наследство в общината.

Неправителствени организации, учебни заведения, читалища, специализирани местни и регионални структури и много други публични субекти попадат също в списъка на активните партньори по време на изпълнение на ПИРО. Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на плана.

6. Резултати от извършените оценки към края на 2022 година

Таблица 25: Оценка на изпълнението на ПИРО на община Самуил през 2022 г. по приоритети и брой проекти

Приоритет	Прогнозен брой проекти	Прогнозна стойност хил. лева	Отчетен брой изпълнени проекти 2022 г.	Отчетна стойност на изпълнените проекти за 2022 г. хил. лева	Техническо изпълнение в % за 2022 г.	Финансово изпълнение в% за 2022 г.
ПРИОРИТЕТ 1	16	3900	11	2807	68,75	71,97
ПРИОРИТЕТ 2	20	6700	18	3559	90,00	53,12
ПРИОРИТЕТ 3	22	22050	6	1115	27,27	5,06
ВСИЧКО	**58**	**32650**	**35**	**7481**	**60,34**	**22,91**

Резултатите от извършените оценки след направения подробен анализ на реализираните проекти и дейности и напредъка в изпълнението на ПИРО 2021-2027 г. на Община Самуил за календарната 2022 г. по приоритети са обобщени в Таблица 25.

Данните илюстрират приноса на изпълнените проекти и дейности през годината за постигане на съответните приоритети на Плана за интегрирано развитие.

Финансовото изпълнение спрямо заложеното в индикативната финансова таблица на ПИРО е най-добро при Приоритет 1 – 71,97%, следван от от Приоритет 2 – 53,12%.

Техническото изпълнение на база брой проекти през годината е най-успешно при Приоритет 2 – 90%, следван от Приоритет 1 – 68,75% На последно място по общ тефхнически и финансов напредък за 2022 г. остава Приоритет 3 на ПИРО.

ИЗВОД:

Общото финансово изпълнение на ПИРО на община Самуил за 2022 г. е 22,91%, а техническото 60,34% спрямо заложеното в Програмата за реализация на плана. В края на годината в процес на изпълнение са още проекти и дейности, резултатите от които ще бъдат отчетени в годишния доклад за следващата отчетна 2023 година.

На тази база можем да дадем много добра оценка на общото изпълнение на проекти и дейности от плана за развитие през втората година на неговото прилагане. Стартирането на финансиращите европейски програми за периода 2021-2027 г. и НПВУ ще даде възможност за привличане на повече ресурси в община Самуил и по-съществен напредък в изпълнението на ПИРО през следващите години.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО

Отчетната 2022 е втората година на действие и прилагане на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г., през която са приключени 35 проекти и дейности на обща стойност 7 481 505 лева. Изводът е, че приключените през 2022 г. проекти и дейности са допринесли за 60% техническо и 23% финансово изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Самуил, което е много добър напредък за втората година от прилагане на стратегическия документ.

В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Самуил 2021-2027 г. за трите основни приоритета са заложени 58 проекти и дейности на обща стойност 32 650 хиляди лева. През предходната 2021 г. в общината са реализирани 33 проекти, обекти и дейности на обща стойност 3 680 941 лева. Общо по ПИРО от началото на неговото прилагане са изпълнени 68 проекти и дейности на стойност 11 102 446 лева.

Това допринася за 117% техническо преизпълнение и 34% финансово изпълнение на плана за периода 2021-2022 година.

Въпреки трудностите и предизвикателствата, породени от влошаващите се социално-икономически условия и фактори на външната среда, политическата, финансова и икономическа нестабилност, е реализиран съществен напредък в изпълнението на плана.

Финансирането на повечето проекти и дейности през отчетната 2022 година е от държавния бюджет, европейските фондове, чрез ПРСР, ОПОС и общинския бюджет.

Отчетната 2022 година се характеризира с рекордна инфлация, поскъпване на горивата и енергоносителите, на храните и стоките от първа необходимост. Годината преминава в условия на политическа и финансова неустойчивост, предизвикани от продължаващата пандемия от коронавирус, войната в Украйна и последвалият ръст на цените, инфлация, енергийна и икономическа криза. Политическата ситуация у нас, поредните парламентарни избори и липсата на редовно правителство забавиха допълнително финансирането на много приоритетни проекти за общините, както и приемането на Националния план за възстановяване и устойчивост. Всичко това влошава социално-икономическите условия за развитие на община Самуил и проблемите на местно ниво се задълбочават.

Демографските показатели на община Самуил продължават да се влошават. Населението намалява, запазва се тенденцията на ниска раждаемост и висока смъртност. Селищната система като цяло е устойчива. Застрашено от обезлюдяване и изчезване е само село Кара Михал (под 100 жители).

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Самуил живеят 5885 души или с 1120 по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението на общината намалява с 16% за десет години. Демографската криза засяга всички населени места. Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 60 души на година, като през 2021 г. достига минус 111. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза. Механичният прираст е предимно положителен, средно по +20 човека на година, като през 2021 г. е +15. Общо в резултат на естествения и механичен прираст населението в общината през 2021 г. е намаляло с 96 души.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена, но броят на учениците и на децата в детските градини намалява.

Здравеопазването е достъпно и населението е сравнително добре обезпечено със здравни и лечебни заведения, медицинско оборудване и персонал.

В община Самуил се предлагат разнообразни и качествени социални дейности и услуги, които отговарят напълно на потребностите на местното население и имат капацитет за обслужване на потребители от региона и страната.

Равнището на безработица през 2022 г. достига най-ниската си стойност за последните 5 години, като намалява с близо 7 пункта в сравнение с 2021 г. Безработицата в общината за 2022 г. е 21,1%, но остава по-висока от средните нива за областта и за страната.

Средната годишна работна заплата в община Самуил се увеличава и през 2021 г. е 14985 лева, но е под средните заплати за област Разград и за страната.

Икономическото развитие на община Самуил през 2022 г. се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме подем. Бизнесът постепенно преодолява кризата и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължаващата пандемия от коронавирус, войната в Украйна, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на хранителните стоки от първа необходимост и други. Високата инфлация етествено е съпроводена със стагнация в икономиката. Доходите и изостават от ръста на инфлацията, което намалява покупателната

способност на населението, но статистиката отчита повишаване и подобряване на финансовите резултати на местните предприятия.

Въпреки предизвикателствата през 2022 година и негативното влияние на пандемията, войната, кризите и неблагоприятните социално-икономически и политически условия, Община Самуил се справя успешно и успява да реализира част от планираните в ПИРО проекти и дейности.

В настоящия годишен отчетен доклад са обхванати проектите на Община Самуил, местния бизнес, земеделски производители, училища, социални и културни институции и НПО, за които има официална информация. За съжаление липсват данни за проектите и инвестициите на местния бизнес, финансирани със собствени средства и банкови заеми, така че вероятно постигнатият напредък в изпълнението на плана за интегрирано развитие е още по-голям.

Най-успешен през отчетната година по техническо и финансово изпълнение е Приоритет 2 „Съхраняване и развитие на човешкия потенциал, разширяване и развитие на социалните услуги " с 90% техническо и 53% финансово изпълнение.

На второ място е Приоритет 1 „Обновяване на икономиката в общината " – 69% техническо и 72% финансово изпълнение.

Трети е Приоритет 3 „Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата" с 27% техническо и 5% финансово изпълнение.

В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Самуил 2021-2027 г. за трите основни приоритета са заложени 58 проекти и дейности на обща стойност 32 650 хиляди лева. За календарната 2022 г. са изпълнени 34 проекти и дейности на обща стойност 7 395 хиляди лева.

Изводът е, че приключените през 2022 г. проекти и дейности са допринесли за 60% техническо и 23% финансово изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Самуил, което е добър напредък за втората година от прилагане на стратегическия документ.

Отчитайки резултатите за втората година на действие на ПИРО на база индикатори можем да дадем добра обща оценка на изпълнението, въпреки трудностите, предизвикани от факторите на външната среда - политическа, икономическа и финансова кризи.

Индикаторите са съотносими пряко към Стратегическите приоритети в плана и показват, че най-добър напредък през отчетната 2022 година е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на Приоритет 1: Обновяване на икономиката. На второ място се нарежда Приоритет 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата. Най-незадоволителни са резултатите за индикаторите, оценяващи напредъка по Приоритет 2: Съхраняване и развитие на човешкия потенциал.

В резултат на проведения годишен преглед за напредъка в изпълнението на Плана за интегрирано за развитие на община Самуил 2021-2027 г. и подобряване качеството, реалистичността и изпълнимостта на документа имаме **следните препоръки**:

- През 2024 г. да се извърши Междинна оценка на изпълнението на ПИРО на основание чл. 33 от Закона за регионалното развитие.
- ПИРО да се актуализира след изготвената Междинна оценка, като се направи нов социално-икономически анализ с резултатите от Преброяване на населението и жилищния фонд през есента на 2021 г. и се съгласува с Програмата за управление на Кмета на общината за периода 2023-2027 г. и с окончателните варианти на НПВУ, СПРЗСР и Оперативните програми за периода 2021-2027 г., като базови източници на финансиране.
- Да се търсят възможности за партньорски проекти с бизнеса и съседни общини.

- Бизнесът да предоставя на Община Самуил информация за своите проекти и инвестиционни дейности и намерения, за да бъдат отразявани в отчетите и докладите за наблюдение изпълнението на ПИРО.
- Да се създаде работна група за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО с участието на всички заинтересовани страни;
- Община Самуил да продължи балансираната си териториална политика за местно развитие, като осъществява проекти, мерки и дейности във всички населени места;
- Реализираните извънпланово мерки и дейности, които съответстват на визията, основните приоритети и цели в ПИРО, да бъдат добавени в годишните отчети за изпълнение на документа;
- Годишното отчитане на изпълнението на йерархично подчинените на ПИРО документи – стратегии, програми и планове, се извършва в различен времеви диапазон, което поражда информационен дефицит за развитието на отделните сектори и не позволява постигането на необходимата пълнота в съдържанието на Доклада за наблюдение на изпълнението на плана, който би следвало да обобщава резултатите от изпълнението на всички секторни политики на Община Самуил.

Настоящият Годишен отчетен доклад е разработен на основание чл. 23 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), чл. 40 и чл. 91 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР) и е приет с Решение на Общински съвет – Самуил № ...58..920..... от .....30.03.....2023 г. по протокол № 58